

століття: науково-практичне партнерство: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листопада 2021 р. С. 4–9.

4. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л. та ін. Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. 2023.
5. Малієнко Ю. Б. Методика компетентнісно орієнтованого навчання всесвітньої історії у 7-му класі: методичний посібник. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 96 с.

УДК: 94(410)"15/17":355.485.4

Микола САМОЙЛОВ,

здобувач 3 курсу першого (бакалаврського) РВО спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.03 Історія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Батенко Г.В., к.іст.н., доц.

КАПЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ КОЛОНІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ АНГЛІЇ

***Анотація.** У дослідженні розглянуто становлення англійського каперства в другій половині XVI – на початку XVII ст. як інструменту зовнішньої політики Англії. Показано, що в умовах обмежених ресурсів держава використовувала каперські напади для послаблення іспанської морської торгівлі. Зроблено висновок про значення каперства у формуванні передумов зростання англійської морської та колоніальної могутності.*

***Ключові слова:** Англія, каперство, морська могутність, економічна могутність, англійський флот, колоніальна політика.*

Метою роботи є аналіз каперства як складової колоніальної політики Англії, визначення його причин, форм прояву та історичного значення. Хронологічні межі: друга половина XVI – початок XVII ст.

Передумови розвитку каперства в Англії були пов'язані з особливостями її економічного та політичного становища. На відміну від Іспанії, яка отримувала величезні прибутки від колоній у Новому Світі, Англія не мала доступу до багатих ресурсів Америки. Це спонукало її до використання непрямих методів боротьби за колоніальні ресурси.

Ще з кінця XV ст., за правління Генріха VII, англійські мореплавці прагнули долучитися до океанічних експедицій і віднайти нові торговельні шляхи. Проте реальні можливості для цього були обмежені. У зв'язку з цим значного поширення набули напади на іспанські судна, які перевозили золото та срібло з Америки до Європи. Такі дії спочатку мали стихійний характер, але з часом були взяті під контроль держави. Англія заявила про свої територіальні претензії в Америці пізніше, ніж Іспанія чи Португалія, її капітани кораблів та дослідники, такі як Волтер Релі та Френсіс Дрейк, не гаючи часу, почали займатися трансатлантичним каперством протягом шістнадцятого століття.[3.53]

Справжнього розвитку каперство досягло в період правління королеви Єлизавети I (1558–1603). Саме тоді воно стало важливим елементом державної політики. Англійська корона видавала спеціальні дозволи – каперські патенти, які надавали приватним особам право нападати на кораблі ворогів. Це дозволяло державі фактично вести війну без офіційного її оголошення, зменшуючи витрати на утримання регулярного флоту.[2.104] Капери діяли самостійно. Фінансували експедиції, а здобич ділили між собою та державою. Таким чином, каперство сприяло розвитку приватної ініціативи та накопиченню капіталу.[5] Воно стало важливим фактором становлення англійського торговельного і військового флоту.

Серед найвідоміших англійських каперів слід виділити Джона Хоукінса та Френсіса Дрейка. Джон Хоукінс був одним із перших, хто

організував масштабні експедиції, спрямовані на захоплення іспанських кораблів, а також займався работоргівлею, що було характерним явищем того часу.[2. 105] Його діяльність заклала основи для подальшого розвитку англійського мореплавства.

Френсіс Дрейк став найвідомішим представником англійського каперства. Його рейди проти іспанських колоній у Карибському басейні завдали значних економічних збитків Іспанії (напади на Картахену і Санто-Домінго). [3.51] Особливе значення мала його навколосвітня подорож 1577–1580 рр., яка стала другою в історії людства. Під час цієї експедиції Дрейк не лише здійснив географічні відкриття, а й захопив значні багатства, що зміцнило фінансове становище Англії.

Важливо підкреслити, що діяльність каперів мала не лише економічне, а й політичне значення. Вона сприяла загостренню англо-іспанських відносин, які врешті-решт переросли у відкритий військовий конфлікт. Іспанія розглядала дії англійських каперів як піратство і неодноразово вимагала їх припинення. Однак англійська корона відмовлялася карати каперів, а навпаки – заохочувала їх діяльність.

Кульмінацією англо-іспанського протистояння стала спроба Іспанії здійснити вторгнення до Англії у 1588 р. Для цього було створено потужний флот, відомий як «Непереможна армада». Його метою було встановлення контролю над Англією та припинення її втручання у справи Іспанської імперії.[3.50]

Англійський флот, до складу якого входили як королівські кораблі, так і судна каперів, зумів протистояти іспанській армаді. Важливу роль у перемозі відіграли тактика маневреного бою та використання брандерів – кораблів, навантажених горючими матеріалами. Поразка Іспанії стала переломним моментом у європейській історії, оскільки вона підірвала її морську могутність і відкрила шлях для посилення Англії.[1. 26-27]

Після перемоги над Іспанією Англія поступово переходить від каперства до більш організованої колоніальної політики. Відбувається

створення перших колоній у Північній Америці, розширення торговельних зв'язків і формування торговельних компаній, зокрема Ост-Індської компанії. Проте досвід, здобутий у період каперства, відіграв ключову роль у цьому процесі.

Каперство також мало значний вплив на розвиток морської культури та навігації. Воно сприяло вдосконаленню кораблебудування, розвитку морських знань і підготовці досвідчених моряків.[3.52] Усе це стало основою для подальшого утвердження Англії як провідної морської держави.

Висновки Отже, каперство було важливим інструментом колоніальної політики Англії у другій половині XVI – на початку XVII ст. Воно дозволило країні компенсувати брак ресурсів і ефективно протистояти Іспанії. Завдяки каперству Англія змогла накопичити значні фінансові ресурси, розвинути мореплавство та створити передумови для формування власної колоніальної імперії.

Крім того, каперство сприяло становленню нової моделі взаємодії держави та приватного капіталу, що стало характерною рисою англійської економіки. Його значення виходить за межі суто військової і економічної діяльності, оскільки воно стало одним із чинників формування впливу Англії у наступні століття.

Тож, каперство можна розглядати як інструмент колоніальної політики, що забезпечила Англії провідне місце у світовій історії.

Список використаних джерел

- 1.Бураков Ю. В., Питльована Л. Ю. Нариси історії Англії нового часу : навч. посіб. Львів : Центр Європи, 2003. 128 с.
2. Мустафін О. Справжня історія Раннього Нового часу. Харків : Фоліо, 2014. 416 с.;
3. Фергюсон, Ніл. Імперія. Як Британія вплинула на сучасний світ . пер.з англ. Катерина Диса. - Київ : Наш формат, 2020. - 420, с.

4. Ackroyd, Peter. The Tudors: A History of England from Henry VIII to Elizabeth I, 1949- History of England 2013 London Pan books Publishing House 528p.
5. British Privateering Enterprise in the Eighteenth Century. By David J. Starkey. Exeter: University of Exeter Press, 1990. Pp. 344
6. Jenkins, E. Elizabeth the Great. London, 1958. 412 p.

УДК: 94(477.7)"2022/..."

Вікторія СКЛЯРЕНКО

здобувачка 2 курсу ФПО спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації
Соціальний педагог Комунального закладу «Балтський педагогічний
фаховий коледж», м. Балта
науковий керівник: Чорба М. Д., викладач історії України

ОКУПАЦІЯ ТА ДЕОКУПАЦІЯ ХЕРСОНЩИНИ ЯК ПРИКЛАД ТРАНСФОРМАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

***Анотація.** У роботі представлено комплексний аналіз докорінної трансформації регіональної ідентичності мешканців Херсонщини в період повномасштабного російського вторгнення. Досліджуються соціокультурні та психосоціальні механізми масового цивільного спротиву, роль історичної пам'яті та географічного фактору у формуванні національної стійкості. Окрему увагу приділено трагічним та героїчним епізодам оборони регіону (Антонівський міст, Бузковий гай) та впливу деокупації на остаточну кристалізацію української громадянської позиції і руйнування імперських міфологем.*

***Ключові слова:** Херсонщина, регіональна ідентичність, цивільний спротив, окупація, деокупація, психосоціальна стійкість, російсько-українська війна.*